

Παγκοσμιοποίηση καί καθολικότητα

Ένα όραμα μέ δύο διαφορετικές προσεγγίσεις

(Κείμενο από τό έντυπο «Ορθοδοξία καί αίρεσις» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καί Κυνουρίας, τεύχ. 110, Ἰαν. - Μαρτ. 2020).

Ἡ παγκοσμιοποίηση ὡς αἴτημα καί ἀπειλή

Τά τραγικά γεγονότα πού ζοῦμε αὐτές τίς μέρες, ἡ ἐξάπλωση σχεδόν παντοῦ τῆς πανδημίας τοῦ μολυσματικοῦ κορωνοϊοῦ (covid-19), ὁ καταγισμός μέ πληροφορίες γιά χιλιάδες νεκρούς, ἡ ἀναστολή ζωτικῶν λειτουργιῶν κάθε ὀργανωμένης κοινωνίας (ἐκπαίδευσης, δικαιοσύνης κ.ἄ.), ὁ ἐγκλεισμός ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων στά σπίτια, ἰδιαίτερα δέ τό κλείσιμο τῶν Ναῶν σέ χαρακτηριστικές περιόδους τοῦ ἑορτολογίου μας, ἡ ἀπαγόρευση τῆς θείας λατρείας, ἡ

παύση τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ ἀποκλεισμός ἀπό τή Θεία Κοινωνία κ.λπ., ὅλα αὐτά προκαλοῦν τεράστιες ἀνησυχίες καί προβληματισμούς σέ κάθε Χριστιανό καί σέ κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο. Πολλοί ἰσχυρίζονται ὅτι πρόκειται γιά παραπληροφόρηση τῶν μέσων ἐνημερώσεως, κατευθυνόμενη ἀπό γνωστά σκοτεινά κέντρα προπαγάνδας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἄλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ ἴος εἶναι κατασκευασμένος καί διοχετεύτηκε σκόπιμα γιά τή μείωση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς καί γιά νά ζήσουν καλύτερα ὅσοι «τυχεροί» ἀπομείνουν. Ἄλλοι ὀμιλοῦν γιά τεράστια οἰκονομικά συμφέροντα ἀπό τήν κατασκευή ἐμβολίων, φαρμάκων καί εἰδῶν ὑγείας. Ἄλλοι ὀμιλοῦν γιά ἓνα ἐξαιρετικά ἐπιτυχημένο παγκόσμιο πείραμα, στό ὁποῖο οἱ λαοί τῆς γῆς ἀναγκάζονται νά ἀντιδροῦν κατά τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο σέ γενικές ἐντολές, μέ ἄμεσα ἐπικείμενα τό «τσιπάρισμα» τοῦ πληθυσμοῦ (ἴσως μέσῳ ἐνός «θαυματοουργοῦ» ἐμβολίου, πού θά μᾶς «λυτρώσει» ἀπό τήν πανδημία), τήν κατάργηση τοῦ πραγματικοῦ χρήματος καί τήν ἀντικατάστασή του μέ τό λεγόμενο «πλαστικό», τή γενική ἐπιβολή τῶν ἠλεκτρονικῶν συναλλαγῶν καί τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐργασιῶν κ.λπ. καί μέ ἀπώτερο στόχο τή μαζοποίηση, τή χειραγώγηση, τόν ἀπόλυτο ἔλεγχο καί τήν ἔσχατη ὑποδούλωση τοῦ παγκόσμιου πληθυσμοῦ. Ὑποδούλωση σέ τί; Σήμερα, σέ τεράστια οἰκονομικά συμφέροντα, ἐλεγχόμενα ἀπό τρία - τέσσερα πρόσωπα ἢ οἰκογένειες στόν κόσμο, πού ἐδρεύουν στούς κόλπους τῆς ὑπερδύναμης πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Αὔριο, ποιός γνωρίζει;

Τά παραπάνω φαντάζουν ἴσως ὑπερβολικά ἢ προϊόντα συνομωσιολογίας. Ὡστόσο, εἶναι ἀφελές νά πιστεύουμε ὅτι δέν ἐνέχουν στοιχεῖα ἀληθείας, πάρα πολλά μάλιστα. Δυστυχῶς, πολλά ἐπιβεβαιώνονται καί ἀπό δηλώσεις ἐπώνυμων καί ὑπευθύνων. Οἱ ὑποστηρικτές τους θεωροῦν ὅτι ὅλα εἶναι προϊόντα καί «καρποί» τοῦ φαινομένου τῆς παγκοσμιοποίησης. Αὐτή ἐμφανίζεται πλέον ὡς σοβαρή ἀπειλή. Ἀπειλή γιά τό ἀνθρώπινο πρόσωπο, γιά τήν ἐλευθερία, γιά τήν κοινωνία, γιά τόν πολιτισμό, γιά τούς δημοκρατικούς θεσμούς, γιά ὅ,τι καλό ἔχει δημιουργήσει ὁ ἄνθρωπος μέχρι σήμερα. Ὡστόσο, ἡ παγκοσμιοποίηση δέν ἦταν πάντα ἔτσι. Γιά κάποιους ἦταν ἡ ἐξακολουθεῖ νά εἶναι κάτι καλό, ἓνα αἴτημα, ἓνα ὄραμα, μιά εὐκαιρία, μιά δυνατότητα γιά νά ζήσει καλύτερα ὁ κόσμος καί νά λυθοῦν πολλά ἀπό τά προβλήματά του. Ἔτσι, ὑπάρχουν οἱ ὑποστηρικτές καί οἱ ἐπικριτές ἢ οἱ πολέμοι τοῦ φαινομένου.

Ὅμως τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ παγκοσμιοποίηση; Γιά τό θέμα ἔχουν γραφτεῖ πάρα πολλά καί ἀπό πολλές πλευρές. Ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρει μιά μόνο πλευρά του, ἡ ἀρνητική, καί ἡ σχέση της μέ τήν Ἐκκλησία. Ὁ ὅρος εἶναι σύνθετος ἀπό τό ἐπίθετο «πᾶν», τό οὐσιαστικό «κόσμος» καί τό ρῆμα «ποιῶ», καί ἐτυμολογικά σήμαινει περίπου ὅτι «ὁ κόσμος γίνεται πᾶν» ἢ ὅτι «τό πᾶν

(τά πάντα) γίνεται κόσμος». Ἐπειδή δέ στό «πᾶν» περικλείεται καί ἡ ἔννοια τοῦ «ένός», τῆς ἐνότητας («έν τό πᾶν!»), «παγκοσμιοποίηση» σημαίνει εἰδικότερα ὅτι «ὁ κόσμος γίνεται ἕνα». Ὁ ὅρος ἀποδίδεται στόν Γερμανοεβραῖο καθηγητή τοῦ Χάρβαρντ (H.P.A.) Theodore Levitt (1925-2006), πρωτοχρησιμοποιήθηκε δέ τό 1944 καί ἀφοροῦσε στή διεθνοποίηση τῆς οἰκονομίας. Στή διαδικασία αὐτή ἀνθρώπινες δραστηριότητες, ὅπως ἡ οἰκονομία, ἡ ἐπικοινωνία, τό ἐμπόριο, ἡ γνώση, ἡ τεχνολογία, ἡ κοινωνική δομή, τό πολιτικό σύστημα, ἡ κουλτούρα κ.ἄ., πού μέχρι πρόσφατα λειτουργοῦσαν ἐντός συνόρων καί μέ τήν προστασία τοῦ κράτους, ἀπελευθερώνονται καί γίνονται πλέον κοινά. Κατά συνέπεια, ἡ παγκοσμιοποίηση, μέ ἀφετηρία τήν οἰκονομία, ἐπεκτείνεται σέ ὅλους τούς τομεῖς, ἀκόμη καί στόν τρόπο ζωῆς, στήν ταυτότητα, στόν πολιτισμό, στή θρησκεία («πανθρησκεία»). Ὑπάρχουν καί διεθνεῖς ὀργανισμοί πού ὑπηρετοῦν τό ὄραμα τῆς παγκοσμιοποίησης, μέ πῶς χαρακτηριστικό τό Διεθνές Νομισματικό Ταμεῖο.

Εἶναι, ὁμως, ἡ ἐνότητα κάτι κακό; Τό κακό στήν προκειμένη περίπτωση δέν εἶναι ἡ διαίρεση, ἡ διάσπαση καί ὁ κατακερματισμός; Ὁ κόσμος εἶναι ὄντως κακός ἢ εἶναι «καλός λίαν», κατά τή διαβεβαίωση τοῦ Δημιουργοῦ του; (Γεν. 1,31). Ἡ διαίρεση καί ὁ κατακερματισμός δέν εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ἀμαρτίας καί τῆς ἀνθρώπινης ἔπαρσης; Δέν εἶναι γεγονός ὅτι, ἐξ αἰτίας τῆς ἀνθρώπινης ἀλαζονείας, «τάς γλώσσας συνέχεεν» καί «διεμέριζεν ἔθνη ὁ Ὑψιστος» στόν πύργο τῆς Βαβέλ, κατά τόν γνωστό ὕμνο; Δέν ἀληθεύει, ὅτι στήν Πεντηκοστή «εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσεν»; Ἡ ἐνότητα δέν εἶναι ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Ἐπί πλέον, ἡ ἐνότητα καί ἡ καθολικότητα δέν εἶναι θεμελιώδεις ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας; Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι μαρτυρία ἐνότητας μέσα στόν κόσμο; Μήπως, τελικά, τό αἴτημα τῆς παγκοσμιοποίησης ταυτίζεται μέ τό αἴτημα τῆς Ἐκκλησίας γιά καθολικότητα καί ἐνότητα; Μήπως γίνεται λόγος γιά τήν ἴδια πραγματικότητα μέ διαφορετικές λέξεις; Σ' αὐτά καί σέ παρόμοια ἐρωτήματα θά προσπαθήσουμε νά ἀπαντήσουμε στή συνέχεια.

Ἐκκλησία καί κόσμος

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ κόσμος, κατά τήν ὁμόφωνη ἐκκλησιαστική Παράδοση, εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καί ὅ,τι πρόερχεται ἀπό τόν Θεό δέν μπορεῖ νά εἶναι κακό. Ἀντίθετα, εἶναι πολύ καλό («καλόν λίαν», Γεν. 1,31). Μέρος τοῦ κόσμου, τό ἀνώτερο καί ἐκλεκτότερο, εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος, σέ σχέση μέ τόν ὁρατό τουλάχιστον κόσμο, δέν εἶναι ἀπλά «βασιλεύς», ἀλλά εἶναι καί «μικρός κόσμος», δηλαδή περιλαμβάνει ἐντός του ὅλα τά στοιχεῖα τοῦ κόσμου (νοῦ, λόγο, ζωή, κίνηση, ἀνόργανη ὕλη). Ἰστόσο, ὁ κόσμος στήν παρούσα μορφή του δέν εἶναι ὅπως δημιουργήθηκε ἀπό τόν Θεό. Τό γεγονός τῆς πτώσης τῶν Πρωτοπλάστων τόν ἐπληξε καίρια. Ἡ ἀμαρτία τοῦ Ἀδάμ συμπαρέσυρε ὀλόκληρο τόν κόσμο στήν πτώση καί τόν ὑπέταξε στή φθορά, στόν θάνατο καί στό κακό. Τά στοιχεῖα αὐτά (ὁ θάνατος, ἡ φθορά, τό κακό) δέν ἀνήκουν στήν ἀρχική δημιουργία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά εἶναι «συμβεβηκότα», «ἐπισυμβάντα» καί «ἐπεισελθόντα» (εἰσηλθαν μετέπειτα) στήν ἀνθρώπινη φύση καί στή δημιουργία, κατά τήν ἔκφραση τοῦ ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς (1894-1979). Ἐκτοτε, «πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καί συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν» (Ρωμ. 8,22) ὑπό τό κράτος τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Ἐπειδή δέ «ὁ ἔχων τό κράτος τοῦ θανάτου» εἶναι ὁ διάβολος καί ὄχι ὁ Θεός (Ἐβρ. 2,14), πλέον «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Α' Ἰω. 5,19), ὁ δέ Σατανάς ἔγινε «ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. 12,31) ἢ «ὁ κοσμοκράτωρ τοῦ αἰῶνος τούτου» (Ἐφ. 6,12).

Γιά τή σωτηρία τοῦ κόσμου («ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας») ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος. Ἐκτοτε ὁ κόσμος συνδέεται στενά μέ τόν Χριστό: ὁ Χριστός ἔγινε μέρος τοῦ κόσμου ἢ μᾶλλον κέντρο τοῦ κόσμου. Μέσω τῆς ἀνθρώπινης φύσης, στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ προσελήφθη ὀλόκληρος ὁ κόσμος: ὁ νοῦς, ὁ λόγος, ἡ ζωή, ἀκόμη καί ἡ ἀνόργανη ὕλη, μέ σκοπό, ὁμως, ὄχι νά παραμείνει ὅπως εἶναι, ἀλλά νά σωθεῖ, νά ἀφθαρτοποιηθεῖ, νά λυτρωθεῖ ἀπό τό κράτος τοῦ θανάτου. Αὐτό γίνεται μόνο μέσω τοῦ

άνθρωπου, γιατί ο κόσμος δεν έχει ελεύθερη βούληση, όπως ο άνθρωπος. Όπως από τον άνθρωπο ο κόσμος υποτάχθηκε στη φθορά, έτσι και από τον άνθρωπο προσάγεται στον Χριστό για να σωθεί. Ο Χριστός είναι ο Σωτήρ του κόσμου, αλλά ο άνθρωπος είναι το όργανο ή το μέσο δια του οποίου σώζεται ο κόσμος.

Ωστόσο, όπως γνωρίζουμε, τα σωστικά αποτελέσματα του έργου του Χριστού δεν ενεργούν με μαγικό τρόπο, ούτε σε όλους τους ανθρώπους, ούτε στον κόσμο. Ενεργούν μόνο σε όσους τά αποδέχονται και μένουν ενωμένοι με τον Χριστό, σε όσους γίνονται μέλη του Σώματός Του. Έτσι, στο κέντρο του κόσμου δημιουργείται μία νέα κοινότητα και κοινωνία, ένας νέος θεανθρώπινος οργανισμός, ένα νέο Σῶμα, το Σῶμα του Χριστού, ή Εκκλησία. Έκτοτε, τι παραμένει έξω από την Εκκλησία είναι ο παλιός κόσμος, ο εκτός του Χριστού, αυτός που αποκαλείται κατ' ἐξοχήν «κόσμος». Με αυτή την έννοια, ο κόσμος έρχεται σε αντίθεση με την Εκκλησία, το δέ φρόνημά του έρχεται σε αντίθεση με το φρόνημα του Χριστού. Η Εκκλησία ζει, βέβαια, και υπάρχει μέσα στον κόσμο, αλλά δεν είναι του κόσμου, είναι «**ἐν τῷ κόσμῳ**», «**ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου**». Ο κόσμος ταυτίζεται πλέον με την ἁμαρτία, με τὰ πάθη και με τὸ κακό. Όλα τὰ πάθη «έχουν ἓνα περιεκτικὸν ὄνομα: κόσμος ... Ὁ κόσμος πόρνη ἐστίν» (ἄγ. Ἰουστίνος Πόποβιτς). Ο άνθρωπος του Θεού ἄργα ή γρήγορα θά έρθει σε μετωπική σύγκρουση με τὸν κόσμο και με τὸ φρόνημά του, θά μισηθεῖ ἀπὸ αὐτόν και θά διωχθεῖ (Ἰω. 15, 18-20). Γιατί συμβαίνει αυτό; Ἐπειδὴ ὁ κόσμος πρῶτα μίσησε τὸν Χριστό (Ἰω. 15,18), ἐπειδὴ σταύρωσε «τὸν Κύριον τῆς Δόξης» (Α' Κορ. 2,8), αλλά και ἐπειδὴ ἄλλος είναι «ὁ ἐν ὑμῖν» και ἄλλος «ὁ ἐν τῷ κόσμῳ». «Ὁ ἐν ἡμῖν» (Αὐτός που είναι μέσα μας και ἀνάμεσά μας) είναι ὁ Χριστός. «Ὁ ἐν τῷ κόσμῳ» είναι «ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. 12,31), ὁ Σατανάς. Ὡστόσο, «μείζων ἐστίν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ» (Α' Ἰω. 4,4)! Ὁ Χριστός έχει ἤδη νικήσει και τὸν κόσμο και τὸν «κοσμοκράτορα»: «**θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον**» (Ἰω. 16,33), ὁ δέ άνθρωπος του Θεού, διὰ τῆς πίστεως στον Χριστό, νικᾷ ἐπίσης τὸν κόσμο: «**Πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον και αὐτὴ ἐστίν ἡ νίκη ἢ νικήσασα τὸν κόσμον, ἢ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστίν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;**» (Α' Ἰω. 5, 4-5).

Καθολικότητα και ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ νίκη του Χριστού ἐπὶ τοῦ κόσμου είναι ταυτόχρονα και νίκη τῆς Ἐκκλησίας (τοῦ Σώματός Του). «Ἡ Ἐκκλησία πολεμουμένη νικᾷ», κατὰ τὸν ἅγιο Χρυσόστομο. Σκοπὸς τῆς είναι νά ὑποκαταστήσει τὸν κόσμο, νά τὸν μεταβάλλει σε Ἐκκλησία, νά τὸν συμπεριλάβει ὀλόκληρο ἐντὸς τῆς. Ἡ κίνηση αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμο με σκοπὸ νά τὸν ἐκκλησιοποιήσει ὀνομάζεται Ἱεραποστολή. Όπως γνωρίζουμε, μία ἀπὸ τίς τέσσερις βασικές ιδιότητες τῆς Ἐκκλησίας είναι ἡ καθολικότητα. Ἡ Ἐκκλησία μας είναι Καθολική: «Πιστεύω ... εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν και ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Ὄντως, ἡ Ἐκκλησία ἐπεκτείνεται σε ὄλο τὸν κόσμο («πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης»), αλλά και σε ὀλόκληρη τὴν διάρκεια τοῦ χρόνου, στό παρόν, στό παρελθόν και στό μέλλον («πανταχοῦ τῶν χρόνων»), «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». Ἀπευθύνεται δέ σε κάθε ἄνθρωπο, κάθε ἔθνος, φυλῆς και γλώσσας, σε πτωχοὺς και πλουσίους, σε ἐλευθέρους και δούλους (δυστυχῶς, υπάρχουν και σήμερα δούλοι, διαφορετικῆς, βέβαια, μορφῆς!), σε μικροὺς και μεγάλους.

Συνήθως, ἡ καθολικότητα ταυτίζεται με τὴν «παγκοσμιότητα» ἢ με τὴν «οἰκουμενικότητα» τῆς Ἐκκλησίας. Ὡστόσο, αὐτὴ είναι μία μόνο ὄψη τῆς καθολικότητας και ὄχι ἡ σημαντικότερη. Ἐτυμολογικά ὁ ὅρος προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀριστοτελικῆς προέλευσης ἔννοια τοῦ «καθ' ὅλου» και σημαίνει «τὸ σύνολο», «τὸ ὄλο», «τὸ ἓνα». Σέ ἄρχαία ἐκκλησιαστικά κείμενα συνδέεται στενά με τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ: Ἐκκλησία είναι «ὁ ὄλος Χριστός». Ἡ Ἐκκλησία είναι Καθολική, ἐπειδὴ ταυτίζεται με «τὸν ὄλο Χριστό» ἢ ἐπειδὴ ὀλόκληρος ὁ Χριστός είναι ἐντὸς τῆς. Καί ἐπειδὴ «ὁ ὄλος Χριστός» είναι παρὸν στη Θεία Εὐχαριστία, κάθε τοπική Ἐκκλησία, που τελεῖ τὴ Θεία Εὐχαριστία, είναι ἐπίσης Καθολική: «Ὅπου ἂν ἦ ὁ Χριστός ἐκεῖ ἡ Καθολική Ἐκκλησία» (ἄγ. Ἰγνάτιος). Δηλαδή, Καθολική δὲν

είναι μόνο «ή κατά την οικουμένην» Ἐκκλησία, ἀλλά καί κάθε εὐχαριστιακή Κοινότητα, στήν ὁποία εἶναι παρών ὁ Χριστός. Ὅπου εἶναι παρών ὁ Χριστός, ἐκεῖ ὑπάρχει πληρότητα καί τελειότητα, ἐκεῖ δέν ὑπάρχει καμμία ἔλλειψη. Πηρύνας τῆς καθολικότητας εἶναι ὁ Χριστός. Καθολικότητα ὑπάρχει μόνο ὅπου ὑπάρχει ὁ Χριστός· ὅπου ἀπουσιάζει ὁ Χριστός, δέν ὑπάρχει καθολικότητα. Ἐπειδή, τέλος, ὁ Χριστός εἶναι ἡ σαρκωμένη Ἀλήθεια («ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή», Ἰω. 14,6), ἡ καθολικότητα ταυτίζεται καί μέ τήν Ἀλήθεια ἢ μέ τήν Ὁρθοδοξία τῆς Ἐκκλησίας: ἡ Ἐκκλησία εἶναι Καθολική, ἐπειδή κατέχει τό πλήρωμα τῆς Ἀληθείας ἢ τήν πλήρη Ἀλήθεια ἢ ἐπειδή εἶναι «στῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α΄ Τιμ. 3,15). Γι' αὐτό στούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες ἡ «Καθολική Ἐκκλησία» προβαλλόταν, συνήθως, σέ ἀντίθεση μέ τίς αἱρέσεις καί τά σχίσματα.

Ὅ,τι ἰσχύει στήν προκειμένη περίπτωση γιά τήν καθολικότητα ἰσχύει καί γιά τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, δεδομένου ὅτι οἱ δύο αὐτές ἔννοιες συνδέονται στενά. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία, ἐπειδή ἕνας εἶναι ὁ Χριστός. Ὅπου ὑπάρχει ὁ Χριστός ὑπάρχει πραγματική ἐνότητα· ὅπου ἀπουσιάζει ὁ Χριστός, ἀπουσιάζει καί ἡ ἐνότητα ἢ ἐμφανίζεται κάποια ἐπιφανειακή καί ἐπίπλαστη ἐνότητα, πού ἐπιχειρεῖ νά συγκαλύψει μιὰ βαθύτατη διαίρεση. Ὁ ἀπ. Παῦλος διερωτᾶται: «μεμέρισται ὁ Χριστός;» (Α΄ Κορ. 1,13), μπορεῖ νά διαιρεθεῖ ὁ Χριστός; Ἄν δέν μπορεῖ νά διαιρεθεῖ ὁ Χριστός, τότε καμμία διαίρεση δέν εἶναι ἀνεκτὴ στήν Ἐκκλησία. Ἡ πραγματική ἐνότητα ἀπαιτεῖ ἕνα ἰσχυρό θεμέλιο καί αὐτό εἶναι ὁ Χριστός. Μόνο ὁ Χριστός καί μόνο ὅσα προέρχονται ἀπό τόν Χριστό ἐγγυῶνται τήν αὐθεντική ἐνότητα. «Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἕν βάπτισμα· εἷς Θεός καί πατήρ πάντων» (Ἐφ. 4, 5-6), εἶναι τά στοιχεῖα τῆς αὐθεντικῆς ἐνότητας καί σ' αὐτά ἀκριβῶς βασίζεται ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας: «ὡς γάρ εἷς Κύριος, μία πίστις, εἷς Θεός, οὕτω δῆλον ὅτι καί μία Ἐκκλησία» (ἄγ. Θεόδωρος Στουδίτης). Καί ἐπειδή, ὅπως προαναφέραμε, ὁ Χριστός ταυτίζεται μέ τήν Ἀλήθεια, στοιχεῖο τῆς ἐνότητας εἶναι καί ἡ μία (ἢ κοινή) πίστις: «ὅταν πάντες ὁμοίως πιστεύομεν, τότε ἐνότης ἐστί» (ἄγ. Χρυσόστομος). Ἡ ἑτεροδιδασκαλία, ἡ αἵρεση, ἡ πλάνη, ἡ διαφοροποίηση ἀπό τήν μία πίστις, σημαίνει καί διαίρεση τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ καί ἐπειδή ὁ Χριστός δέν διαιρεῖται, ἡ αἵρεση θέτει ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας καί ἐκτός τοῦ Χριστοῦ τούς φορεῖς καί τούς ἐκπροσώπους της. Ὁ Κύριος προσευχήθηκε «ἵνα πάντες ἕν ᾧσιν» (Ἰω 17, 21) καί ἡ Ἐκκλησία δέεται «ὕπερ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», τῆς ἐνώσεως, ὁμως, καί τῆς ἐνότητας ἐν Χριστῷ καί κατά τό παράδειγμα τῆς ἐνότητας τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος («ἵνα ᾧσιν ἕν καθὼς ἡμεῖς», Ἰω. 17,22).

Ἡ ὑποκατάσταση τῆς καθολικότητας καί τῆς ἐνότητας

Οἱ παραπάνω ἀλήθειες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπαραίτητες γιά νά κατανοηθεῖ ὁ χαρακτήρας τῆς παγκοσμιοποίησης τῶν ἡμερῶν μας. Εἶναι φανερό, ὅτι ἐδῶ πρόκειται γιά ὑποκατάστατο τῆς καθολικότητας καί τῆς ἐνότητας, πού διασῶζονται αὐθεντικά μόνο ἐντός τῆς Ἐκκλησίας. Δέν πρόκειται γιά ἐνότητα ἐν Χριστῷ, ἀλλά γιά ἐνότητα σέ στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου, ὅπως τό χρῆμα, τό ἐμπόριο, ἡ τεχνολογία, ἡ κουλτούρα, τό πολιτικό σύστημα, πρόκειται τελικά γιά ἐνότητα στόν «ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου». Σκοπός μιᾶς τέτοιας ἐπίπλαστης ἐνότητας δέν εἶναι νά γίνουν τά πάντα Χριστός (καθολικότητα), ἀλλά νά γίνουν τά πάντα «κόσμος» (παν-κοσμιοποίηση). «Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου», γιά νά ἐπιτελεῖ καλύτερα τό ἔργο του, χρειάζεται ἕναν ἐνοποιημένο κόσμο, ἕνα κοινό (πολιτικό, οικονομικό, τεχνολογικό) σύστημα, τό ὁποῖο, γιά νά ἐπιβληθεῖ, δίνει κάποιες παροχές καί διευκολύνσεις, τά λεγόμενα «θετικά» ἢ «ἀγαθά» τῆς παγκοσμιοποίησης. Ὡστόσο, αὐτές οἱ παροχές εἶναι τό δέλεαρ γιά τήν ὑποδούλωση τῶν πάντων. Ὅπως εἶναι γνωστό, στούς ἔσχατους χρόνους ὁ «ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» θά κυβερνήσει προσωρινά μέσω ἐνός βδελυκτοῦ προσώπου, τοῦ ἔσχατου Ἀντιχρίστου, ὁ ὁποῖος θά μιμηθεῖ «κατά πάντα» τό πρόσωπο καί τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Γιά νά γίνει αὐτό, πρέπει νά ἔχει ἤδη ἐπιβληθεῖ μιὰ ἐπίπλαστη ἐνότητα καί εἰρήνη, μιὰ ἀπομίμηση εἰρήνης, ὅπως ἡ «*pax romana*» τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας τῆς ἐποχῆς τοῦ

Χριστού (ειρήνη, επιβεβλημένη με τή βία καί διά τῶν ὄπλων) ἢ ὅπως ἡ «*prax americana*» τῶν ἡμερῶν μας (εἰρήνη, επιβεβλημένη με παρόμοιους τρόπους).

Γι' αὐτό ἡ παγκοσμιοποίηση δέν ἀνέχεται τή διαφορετικότητα. Προσοχή! Οἱ πομπώδεις διακηρύξεις της γιά «ἀνοχή» ἢ «ἀποδοχή τῆς διαφορετικότητας» εἶναι προσχηματικές καί ἀποσκοποῦν στή σχετικοποίηση **τῶν δικῶν μας** ἰδιαίτερων πολιτιστικῶν καί θρησκευτικῶν ἀξιῶν. Ἡ παγκοσμιοποίηση ἔχει ἰσοπεδωτικό χαρακτήρα καί ἐργάζεται γιά τήν ἐξάλειψη τῶν πολιτιστικῶν διαφορῶν, τῶν ἰδιαιτεροτήτων καί τῶν στοιχείων ταυτότητας τῶν λαῶν. Αὐτό ἐπιτυγχάνεται εὐκολότερα μέ τίς μαζικές μετακινήσεις πληθυσμῶν καί μέ τή **μετανάστευση**. Στήν Ἐκκλησία, ἀντίθετα, γίνονται ἀποδεκτές οἱ πολιτιστικές, ἐθνικές καί λοιπές διαφορές, γιατί ἐκεῖ ὑπάρχει μιᾶ ἄλλη, ἀνώτερης μορφῆς ἐνότητα, ἡ ἐνότητα ἐν Χριστῷ. Ὅσοι εἶναι ἐνωμένοι μέ τόν Χριστό μποροῦν νά διατηροῦν τά στοιχεῖα τῆς ταυτότητάς τους καί αὐτό δέν εἶναι ἐμπόδιο γιά τή σωτηρία τους. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι «ἐνότητα ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν μορφῶν».

Ἰδιαίτερα ἡ παγκοσμιοποίηση ἐργάζεται γιά τήν ἐξάλειψη τῶν θρησκευτικῶν διαφορῶν καί γιά τή σχετικοποίηση τῶν θρησκευτικῶν ἀντιλήψεων. Δέν εἶναι τυχαῖο, ὅτι τό ὄραμα τῆς παγκοσμιοποίησης ὑπηρετεῖ μέ ἔμφαση τό κίνημα τῆς «Νέας Ἐποχῆς», τῆς ὁποίας βασικό δογμα εἶναι ὅτι καμμία θρησκεία δέν ταυτίζεται μέ τήν ἀλήθεια, ὅτι κάθε θρησκεία κατέχει μέρος τῆς ἀλήθειας καί ὅτι κάθε θρησκεία εἶναι ἕνας διαφορετικός δρόμος πού ὀδηγεῖ στόν ἴδιο «θεό». Γι' αὐτό ἡ **«πανθρησκεία»** (ἐνωση τῶν θρησκειῶν σέ μιᾶ θρησκεία) εἶναι κοινός στόχος καί τῆς παγκοσμιοποίησης καί τῆς «Νέας Ἐποχῆς».

Εἶναι φανερό, ὅτι τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο, ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός τῆς παγκοσμιοποίησης εἶναι ὁ Χριστός, ἀλλά καί ὅσα ἀπορρέουν ἀπό Αὐτόν: ἡ Ἐκκλησία, οἱ πιστοί, τά Μυστήρια, ἡ Θεία Λειτουργία, ἡ λατρεία! Ὑπό τό πρίσμα αὐτό πρέπει νά κατανοηθοῦν ὅσα ἐπιβάλλονται «μετά σπουδῆς» στίς μέρες μας, μέ ἀφορμή τό πρόβλημα τοῦ κορωνοϊοῦ: τό κλείσιμο τῶν Ναῶν, ἡ παύση τῆς Θ. Λειτουργίας, ἡ ἀπαγόρευση τῆς Θ. Κοινωνίας, οἱ δίωξεις τῶν πιστῶν σέ κάποιες περιπτώσεις. Ὡστόσο, τό μήνυμα πού ἐκπέμπει ὁ Χριστός σέ ὅλους μας εἶναι: «Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τόν κόσμον» (Ἰω. 16,33)!

Ἰερεὺς Σωτήριος Ὁ. Ἀθανασούλιας

